

OPLEIDING DUURZAME GEBOUWEN

GEBOUWSCHIL:
DAKRENOVATIE

HERFST 2023

Bescherming tegen lawaai
Akoestiek

Manuel VAN DAMME

- ▶ Enkele basisbegrippen, gebruikelijke termen en basisprincipes van de geluidsisolatie (her)bekijken
- ▶ De geluidsbronnen identificeren die van toepassing zijn voor het dak, evenals de eisen die ermee samenhangen.
- ▶ De isolatieoplossingen m.b.t. deze geluidsbronnen evenals de regels van goede praktijk en aandachtspunten doornemen.

IN THEORIE: CONTEXT EN BASISBEGRIPPEN

- ▶ **Luchtgeluiden**
- ▶ **Contactgeluiden**
- ▶ **Geluiden van installaties**
- ▶ **Basisprincipes**

IN DE PRAKTIJK

- ▶ Isolatie tegen luchtgeluiden
- ▶ Isolatie tegen contactgeluiden
- ▶ Isolatie tegen geluiden van installaties
- ▶ Geluidsabsorptie

Normen

- ▶ **NBN S 01-401: 1988** (Akoestiek - Grenswaarden voor de geluidsniveaus om het gebrek aan comfort in gebouwen te vermijden)

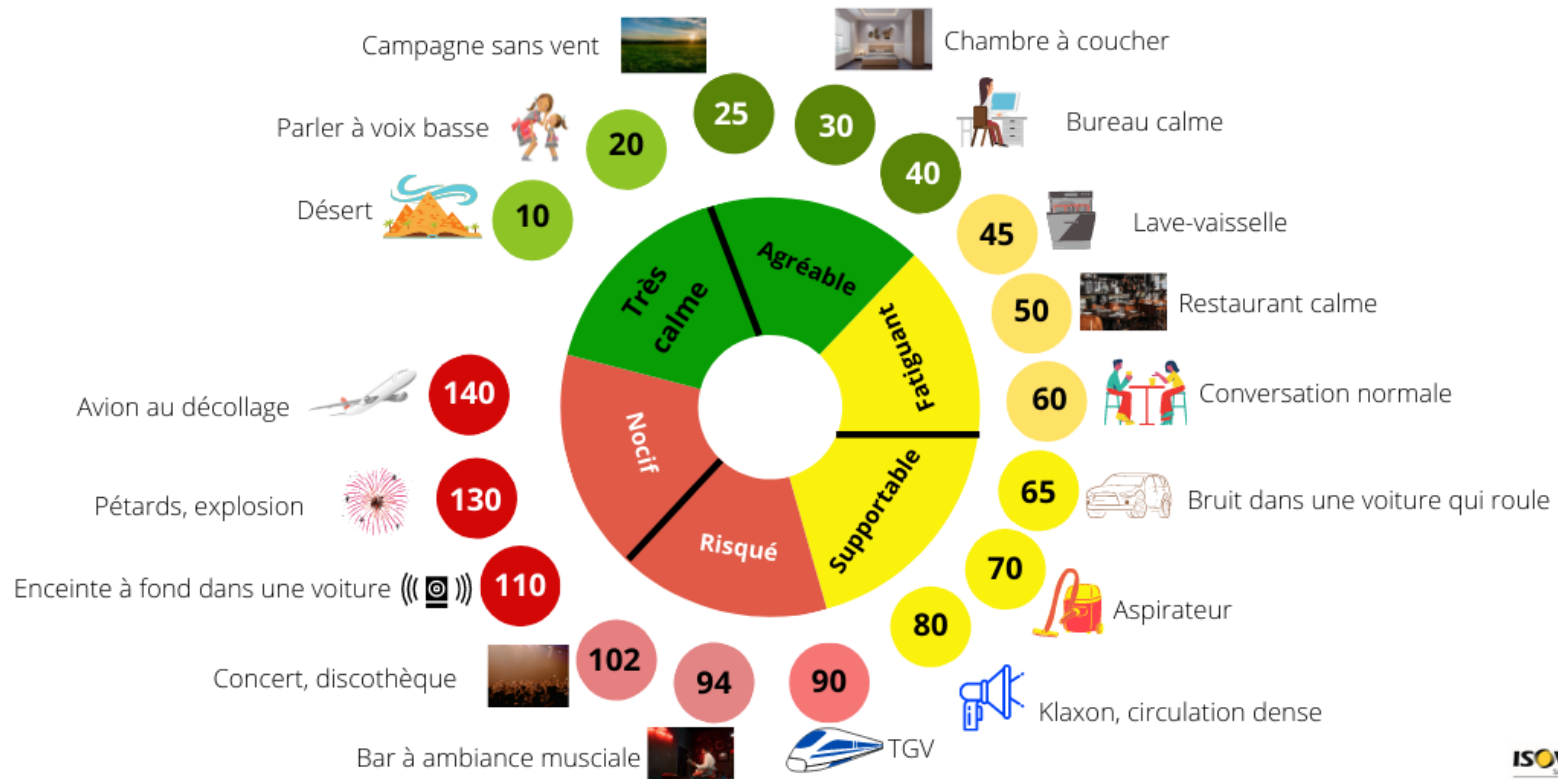
NEW

- ▶ **NBN S 01-400-1: 2022** (Akoestische criteria voor woongebouwen - geactualiseerde norm)
- ▶ **NBN S 01-400-2: 2012** (Akoestische criteria voor schoolgebouwen - geactualiseerde norm)
- ▶ **NBN S 01-400: 1977** en **NBN S 01-401: 1988** (kantoren, ziekenhuizen, rusthuizen en hotels)
 - binnenkort vervangen door de **NBN S 01-400-3**
- ▶ **NBN EN 15251:2007** (Binnenmilieu-gerelateerde inputparameters voor ontwerp en beoordeling van energieprestatie van gebouwen voor de kwaliteit van binnenlucht, het thermisch comfort, de verlichting en akoestiek)

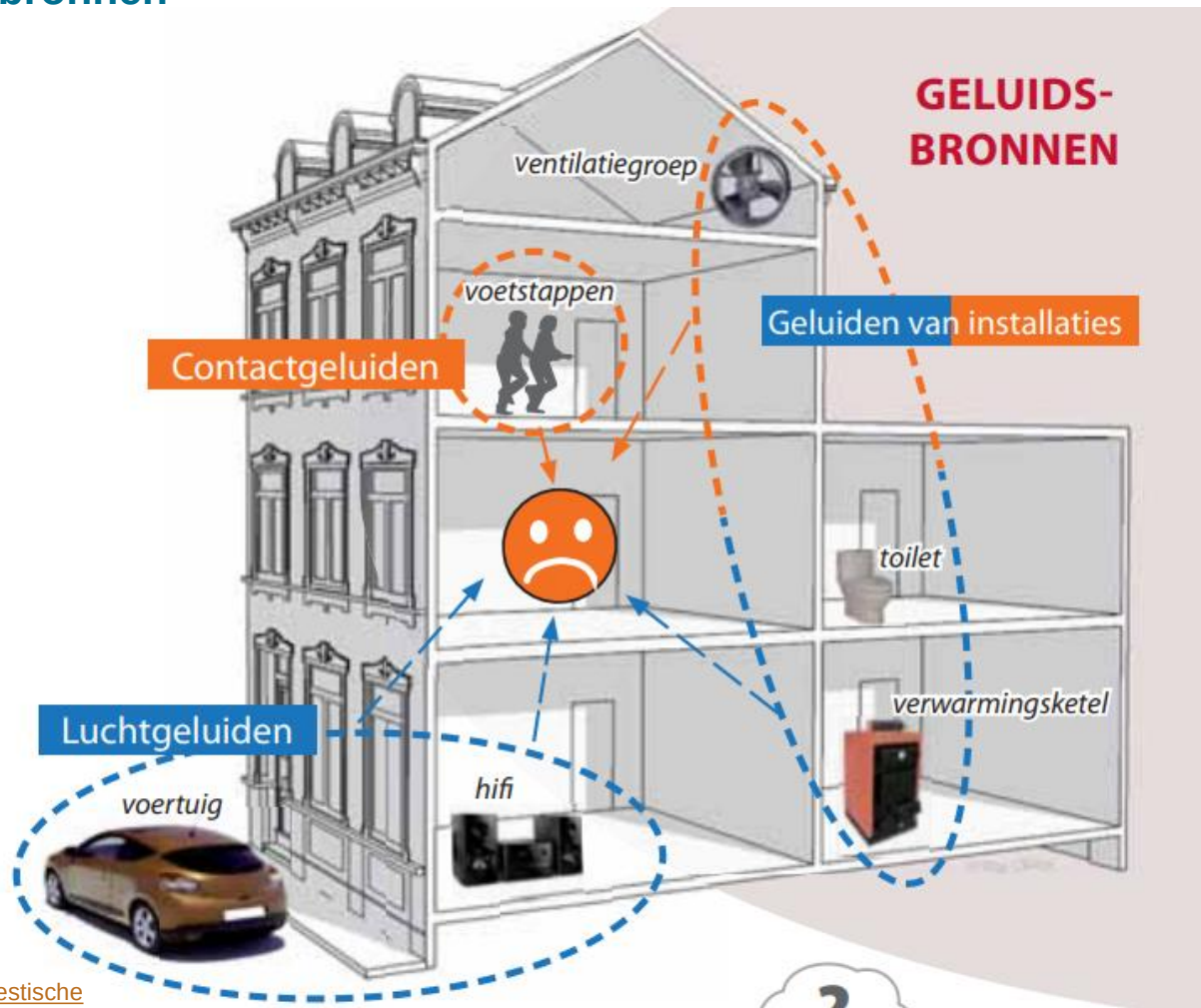

Decibel

Echelle du bruit

Geluidsbronnen

Bron: Brochure
[Stand van zaken over akoestische
isolatie - doelstelling: het
akoestisch comfort van gebouwen
garanderen](#)

Definitie en bronnen

- ▶ Luchtgeluid wordt gegenereerd door een geluidsbron waarvan de trillingen aan de omgevende lucht worden overgedragen
- ▶ Bronnen:

Bron: Brochure

Stand van zaken over akoestische isolatie - doelstelling: het akoestisch comfort van gebouwen garanderen

Normatieve eisen

- ▶ **NBN S 01-400-1: 2022** (Akoestische criteria voor woongebouwen - geactualiseerde norm)
 - Geluidsisolatie van de gevels

Tableau 3 – Critères pour l'isolation des pans de façade pour les trois niveaux de performances

Local à protéger	Classe A	Classe B	Classe C
séjour, salle à manger, cuisine, bureau et chambre à coucher	$D_{Atr} \geq L_{A,day} - 30 \text{ dB}$ et $D_{Atr} \geq 32 \text{ dB}$		$D_{Atr} \geq L_{A,day} - 34 \text{ dB}$ et $D_{Atr} \geq 28 \text{ dB}$
chambre à coucher	$D_{Atr} \geq L_{A,night} - 25 \text{ dB}$		$D_{Atr} \geq L_{A,night} - 28 \text{ dB}$
	 $D_{Atr} \geq 34 \text{ dB}$		

Bron: Buildwise

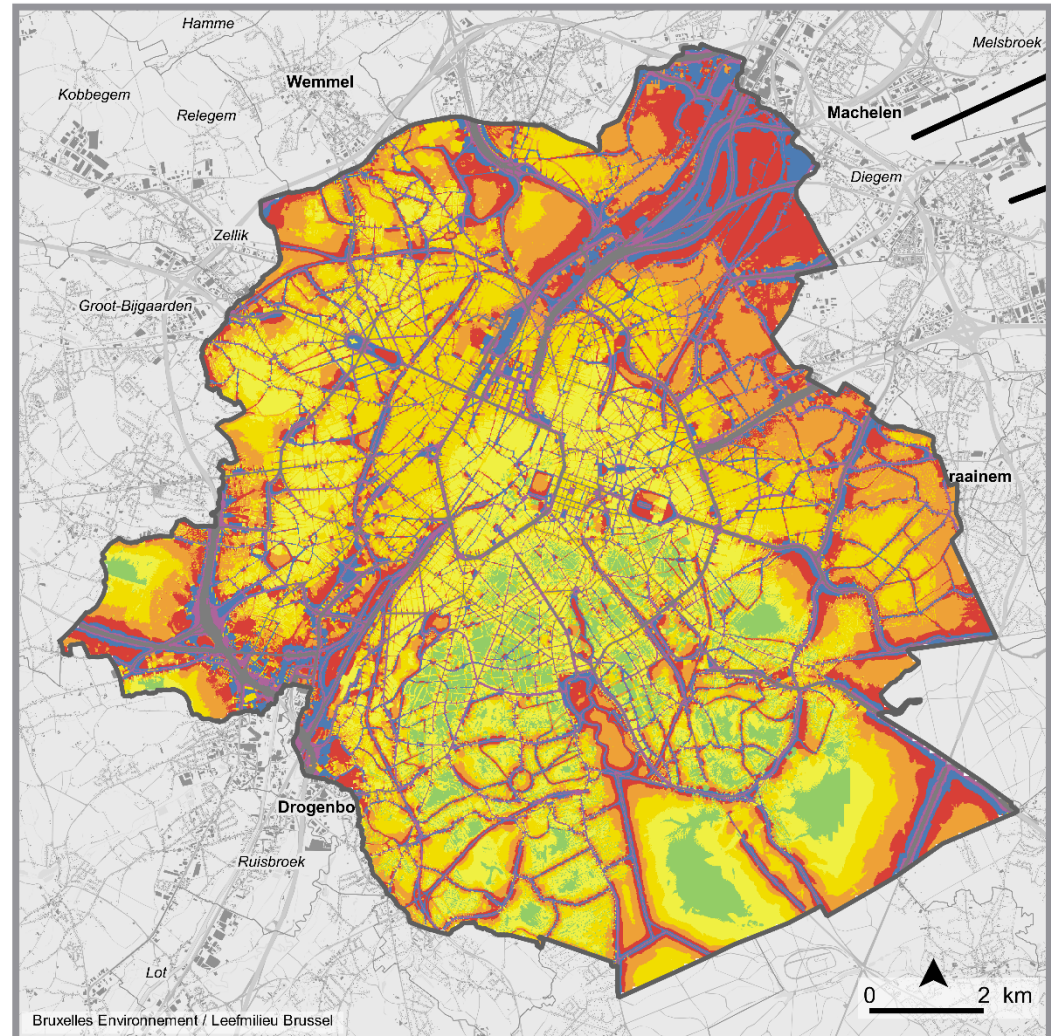
Blootstelling aan geluid

► Online cartografie

Lden

< 45 dB(A)	Très calme / Heel Stil
45 - 50 dB(A)	
50 - 55 dB(A)	Calme / Stil
55 - 60 dB(A)	
60 - 65 dB(A)	Bruyant / Lawaaiig
65 - 70 dB(A)	
70 - 75 dB(A)	Très bruyant / Heel lawaaiig
≥ 75 dB(A)	

Cartographie du bruit multi-exposition en Région de Bruxelles-Capitale
Geluidskarten van het multi-blootstelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Année 2016 - Jaar 2016
Indicateur Global - Lden - Globale indicator

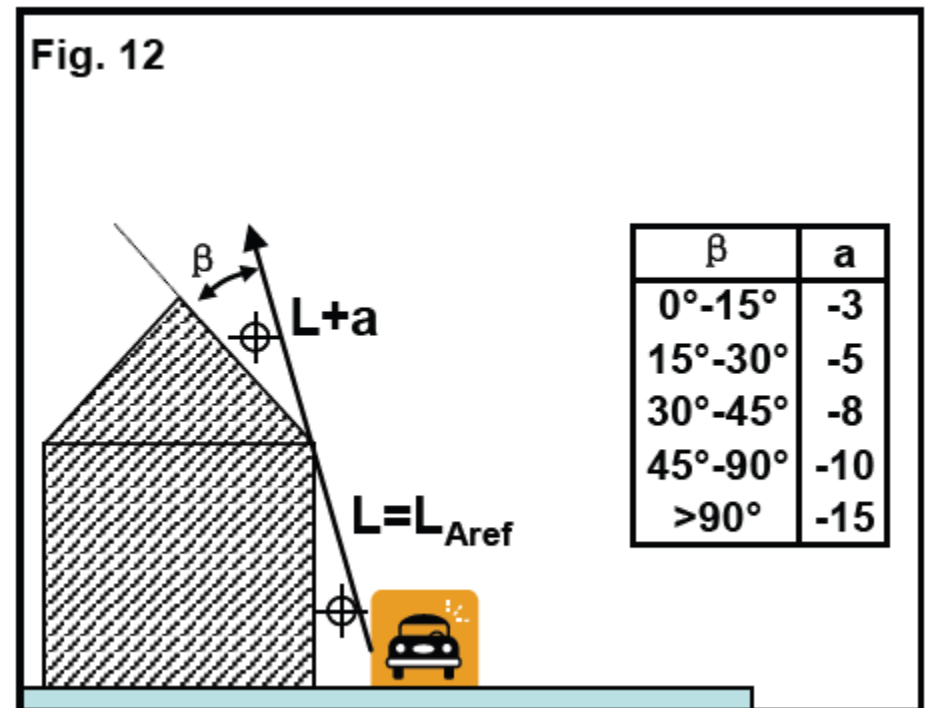
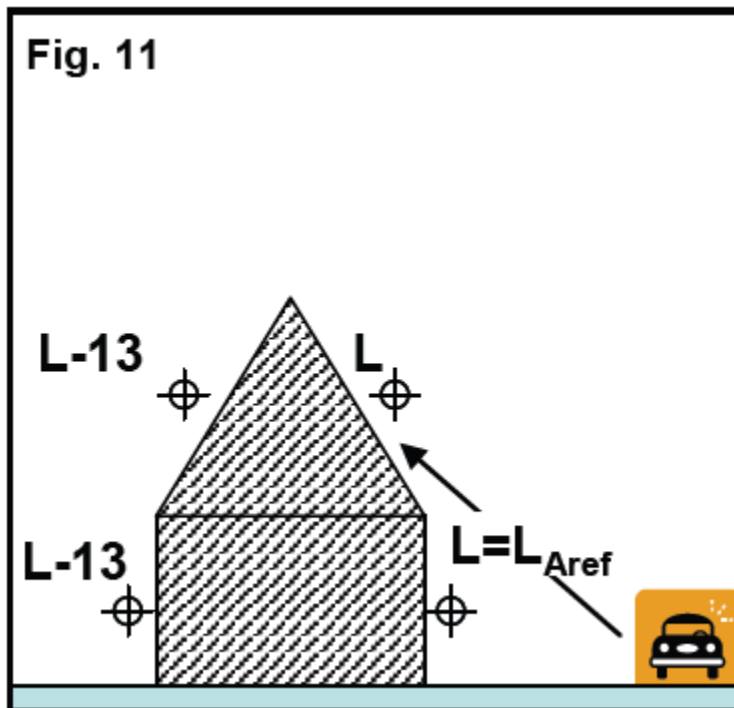
Niveau moyen annuel / Gemiddeld jaarniveau

Selon l'indicateur - Volgens indicator Lden (Day / Evening / Night)

Multi-exposition = bruit des transports routiers, ferroviaires et aériens
Multi-blootstelling = geluid van het vervoer over de weg, vervoer per spoor en luchtvervoer

Blootstelling aan geluid

Bron: NBN

Geluidsisolatie tegen luchtgeluiden – indicatoren

- R_w , R_A , R_{atr}

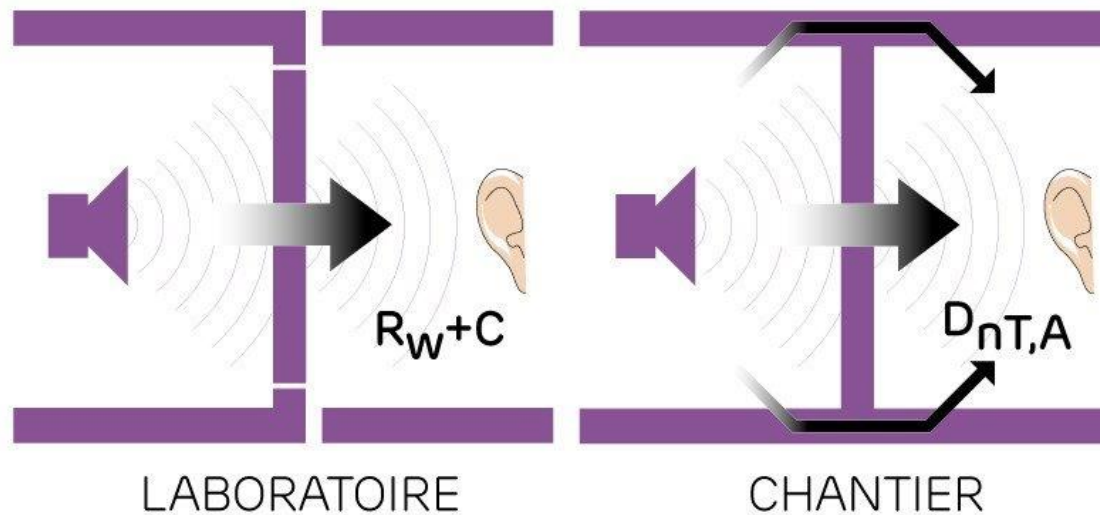
$R_w (C;C_{tr})$

55 (-2;-6) [dB]

$R_A = 53$ dB

$R_{Atr} = 49$ dB

- Geluidsverzwakkingsindex $\neq$ geluidsisolatie

Bron: Siniat

Geluidsisolatie tegen luchtgeluiden – indicatoren

- ▶ **R_w - Geluidsverzwakkingsindex van een element van de gebouwschil [dB]**

In het laboratorium gemeten eengetalswaarde van de isolatie van een element van de gebouwschil tegen luchtgeluiden. Des te hoger de waarde van de geluidsverzwakkingsindex R_w , des te beter de geluidsisolatie.

⇒ **Eigen aan een element**

- ▶ **R_{Atr} - Geluidsverzwakkingsindex van een element van de gebouwschil t.o.v. verkeersgeluiden [dB]**

In het laboratorium gemeten eengetalswaarde van de isolatie van een element van de gebouwschil tegen verkeersgeluiden, waarbij $R_{Atr} = R_w + C_{tr}$. Des te hoger de R_{Atr} -waarde, des te performanter de isolatie.

⇒ **Eigen aan een element**

- ▶ **D_{Atr} - Geluidsisolatie in situ van een vlak van de gebouwschil [dB]**

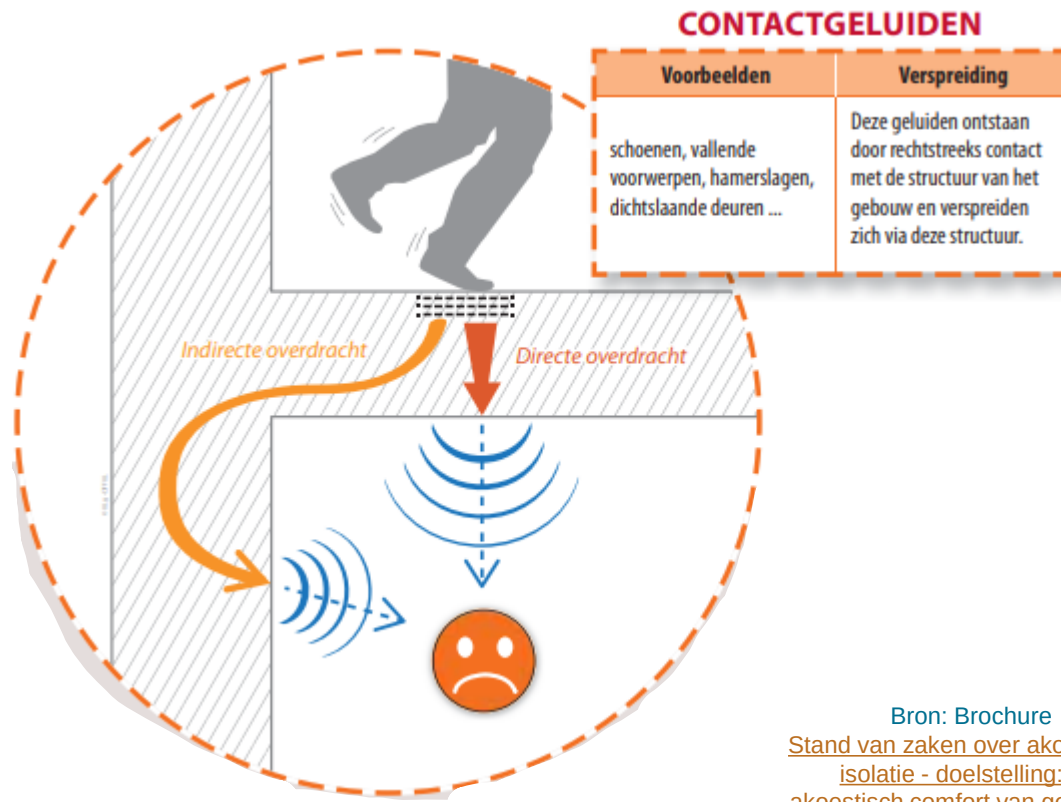
In situ gemeten eengetalswaarde van de isolatie van een vlak van de gebouwschil (bijv. een dakvlak) tegen de geluiden gegenereerd door stedelijk wegverkeer.

⇒ **Eigen aan een configuratie**

Definitie en bronnen

- ▶ Geluiden die worden gegenereerd door een direct contact met de structuur van het gebouw en die zich via de structuur verspreiden.
- ▶ Bronnen:

Bron: Brochure
Stand van zaken over akoestische
isolatie - doelstelling: het
akoestisch comfort van gebouwen
garanderen

Geluidsisolatie tegen contactgeluiden – indicatoren

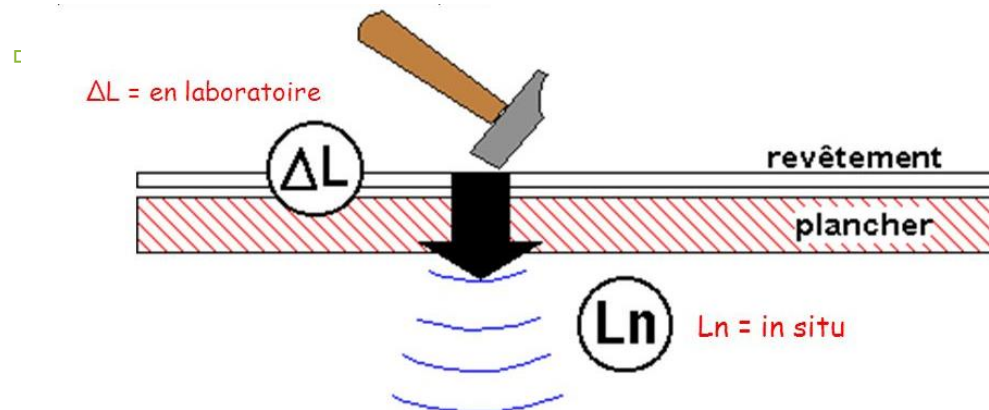
- ▶ ΔL_w [dB] – Genormaliseerde verbetering van de geluidsisolatie tegen contactgeluiden

Des te hoger de waarde, des te beter de prestaties van het systeem

⇒ **Eigen aan een product in een bepaalde wandsamenstelling**

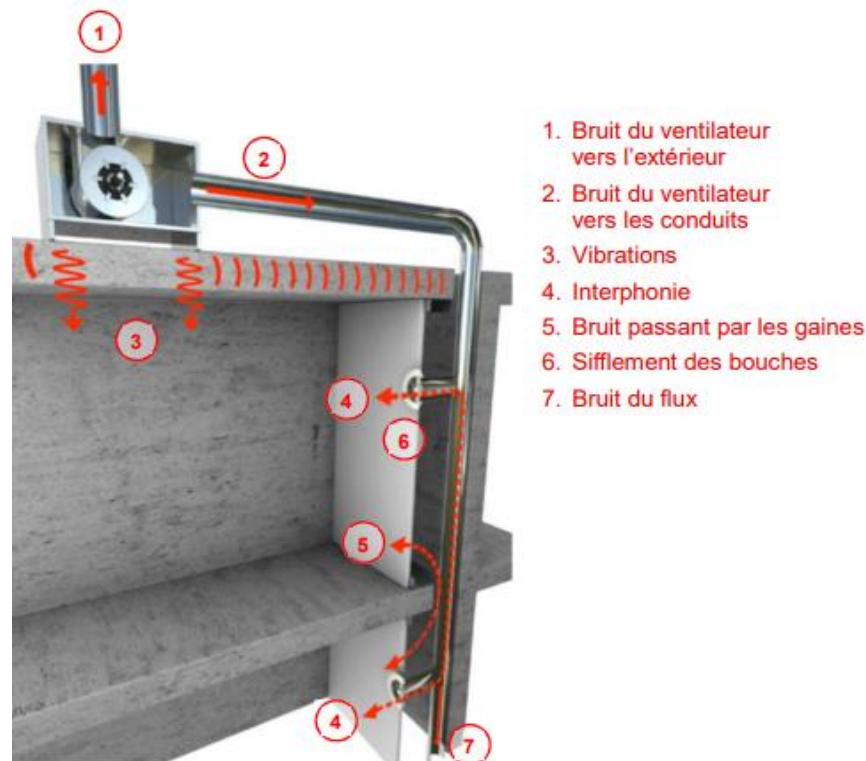
- ▶ $L'_{nT,w}$ [dB] – Gewogen drukniveau van het in situ gemeten gestandaardiseerde contactgeluid

Stemt overeen met het geluidsdrukniveau bij ontvangst van een genormaliseerd contactgeluid, gecorrigeerd overeenkomstig de nagalmtijd van de betreffende ruimte. Des te kleiner deze indicator, des te beter de isolatie.

Definitie en bronnen

- ▶ Geluiden gegenereerd door toestellen die aan de structuur van het gebouw bevestigd zijn. Ze verspreiden zich via deze structuur en via de lucht.
- ▶ Lucht- en contactgeluiden
- ▶ Bronnen: warmtepomp, ventilatiesysteem, ...

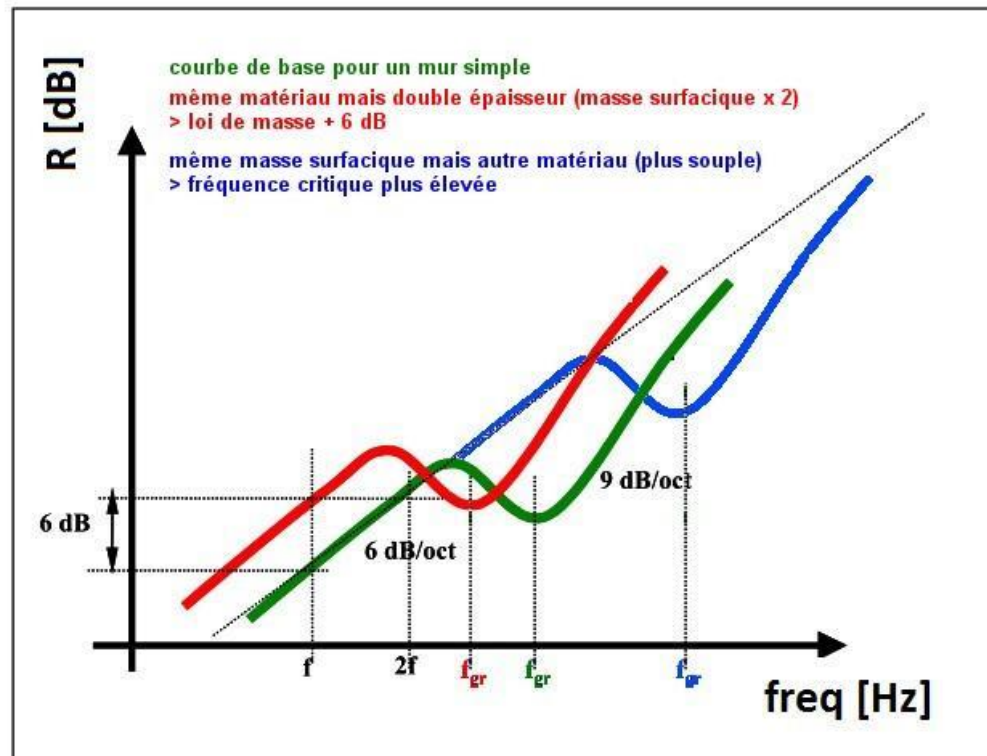

Bron: Leefmilieu Brussel

Massawet:

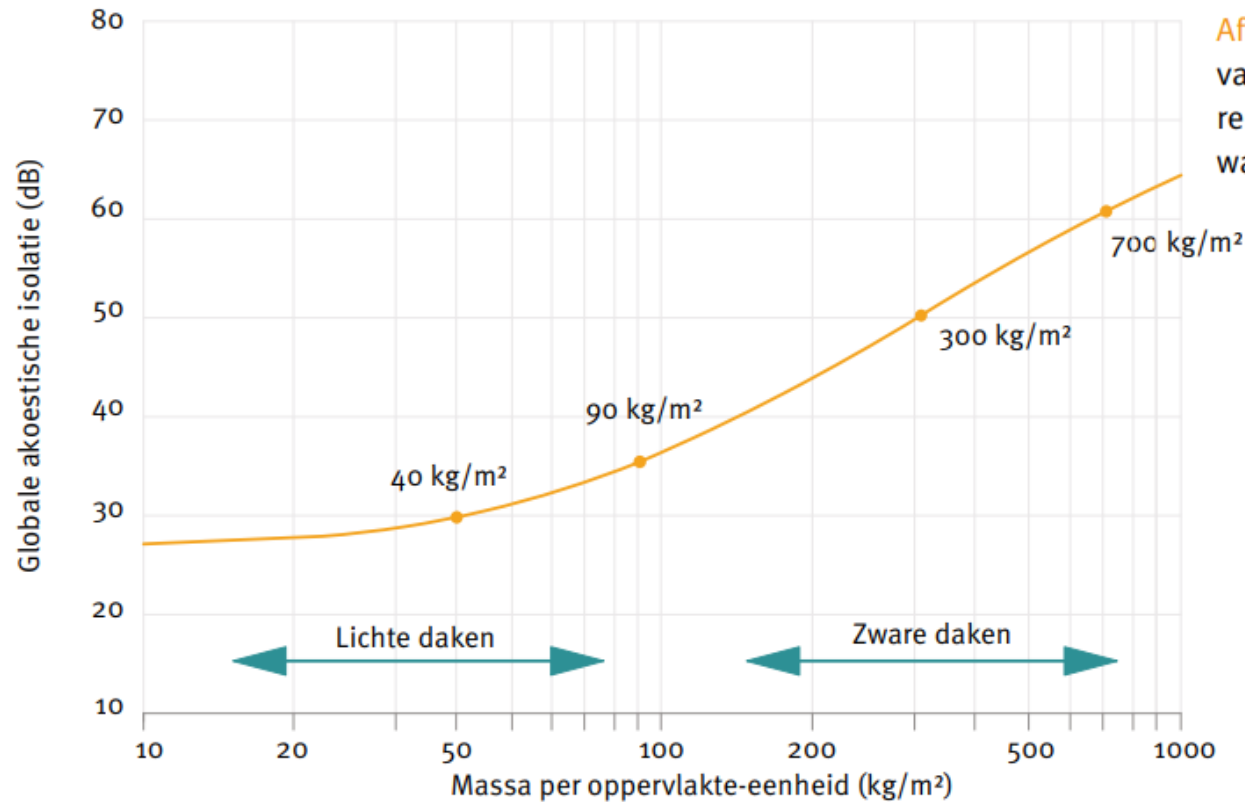
- Des te zwaarder de wand, des te beter de isolatie tegen luchtgeluiden.
- Door de verdubbeling van de massa neemt de geluidsverzwakkingsindex R van een wand met 4-6 dB toe.

Bron: Tractebel

Massawet

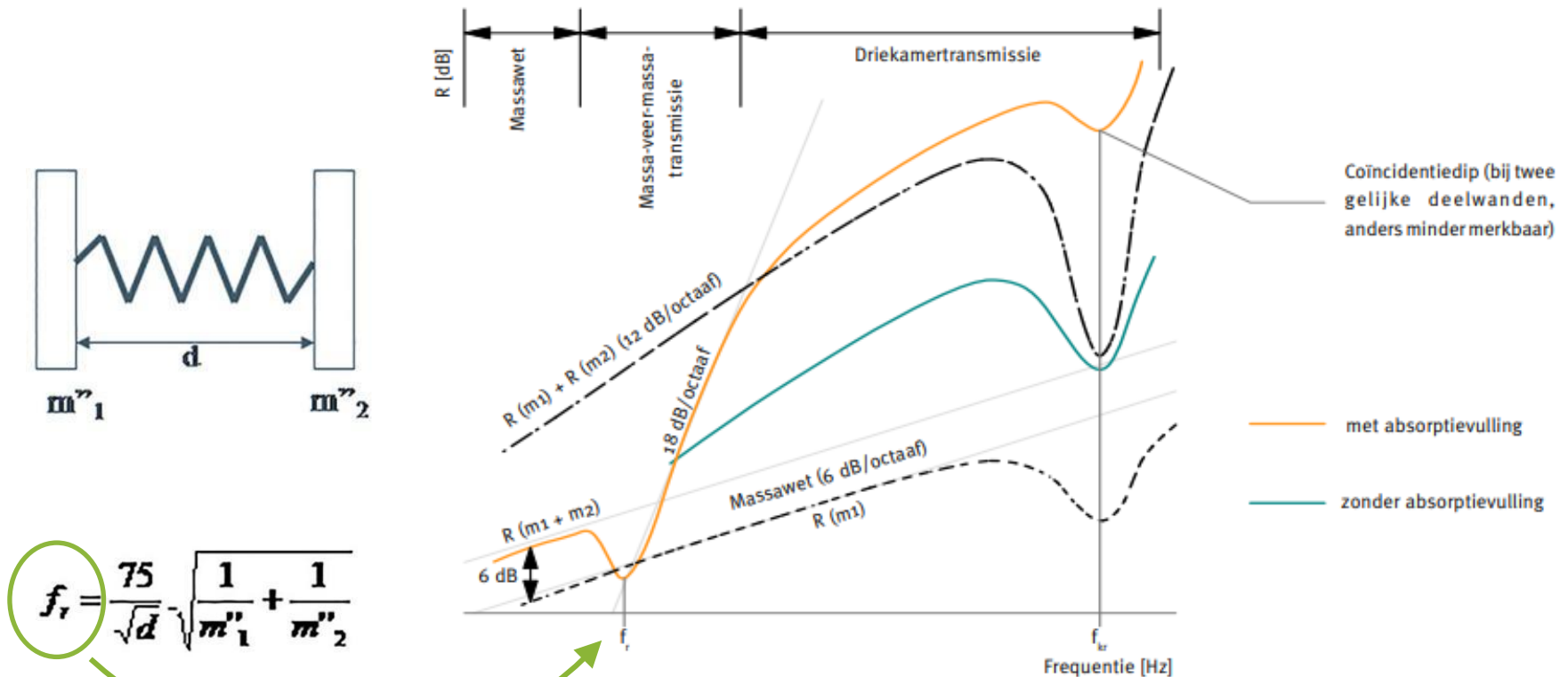

Afb. 18 Luchtgeluidsisolatie in functie van de oppervlaktemassa: empirische relatie in het geval van enkelvoudige wanden.

Bron: Buildwise

Het 'massa-veer-massa'-effect (MVM)

Afb. 92 Schematische evolutie van de geluidsverzwakkingsindex van dubbele wanden.

Bron: Buildwise

IN THEORIE: CONTEXT EN BASISBEGRIPPEN

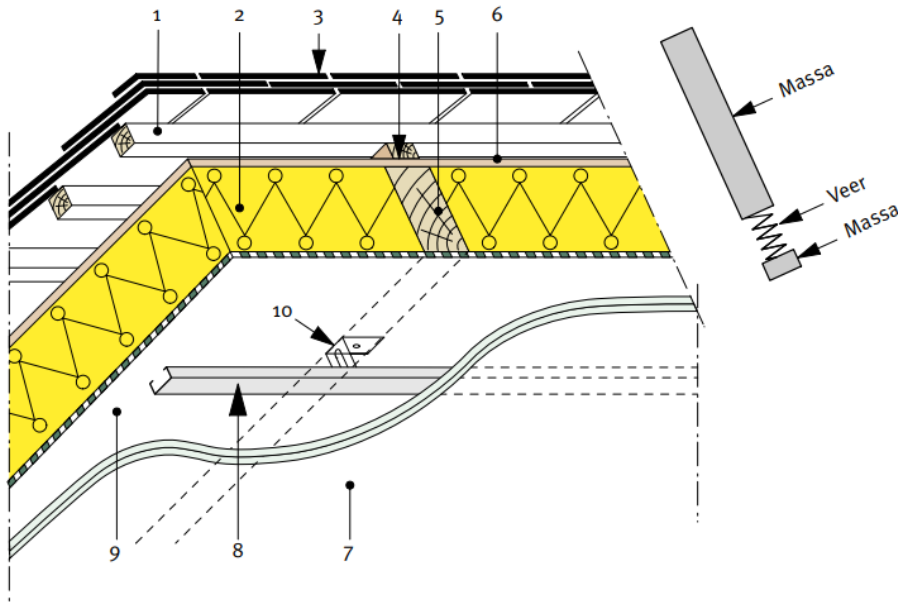
IN DE PRAKTIJK

- ▶ **Isolatie tegen luchtgeluiden**
- ▶ **Isolatie tegen contactgeluiden**
- ▶ **Isolatie tegen geluiden van installaties**
- ▶ **Geluidsabsorptie**

Licht dak - massa-veer-massa (MVM)

► Principe

Afb. 6 Toepassing van het 'massa-veer-massa'-principe op hellende daken.

1. Panlat	7. Binnenbekleding
2. Isolatie	8. Metalen profiel voor de bevestiging van het plafond
3. Dakbedekking	9. Lucht- en damp scherm
4. Tengellat	10. Bevestiging van het plafondprofiel (eventuele akoestische variant)
5. Spantbeen	
6. Onderdak	

Bron: Buildwise

Licht dak - massa-veer-massa (MVM)

- ▶ Optimalisering van de buitenmassa
 - Plat dak: een zware afdichting kiezen
bijv. zware roofing in plaats van EPDM

Beter maar beperkt effect

- Hellend dak:

Zwaar stijf onderdak

Licht dak - massa-veer-massa (MVM)

- Optimalisering van de veer
 - Een geluidsabsorberende vezelachtige isolatie kiezen. Geen isolatie met gesloten cellen (PU, XPS, EPS...)

Wol (houtwol, minerale wol, enz.), ingeblazen (cellulose, houtvezels, enz.)

- De dikte van de isolatie vergroten

Licht dak - massa-veer-massa (MVM)

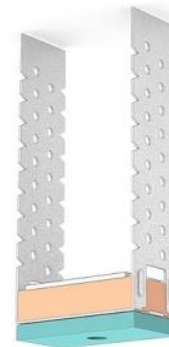
- Optimalisering van de veer
 - Voor akoestische bevestigingsprofielen kiezen

Bron: Buildwise

Bron: Gyproc

- Volledige scheiding via zelfdragend verlaagd plafond

Licht dak - massa-veer-massa (MVM)

- Optimalisering van de binnenmassa
 - De oppervlaktemassa van de afwerking vergroten:

Leemplaat 25 mm
≈ 36 kg/m²

Gipsvezelplaat 18 mm
≈ 21,5 kg/m²

Gipsvezelplaat 12,5 mm
≈ 15 kg/m²

Dubbele gipsplaat 9,5 mm
≈ 15 kg/m²

Akoestische gipsplaat 12,5
≈ 12,5 kg/m²

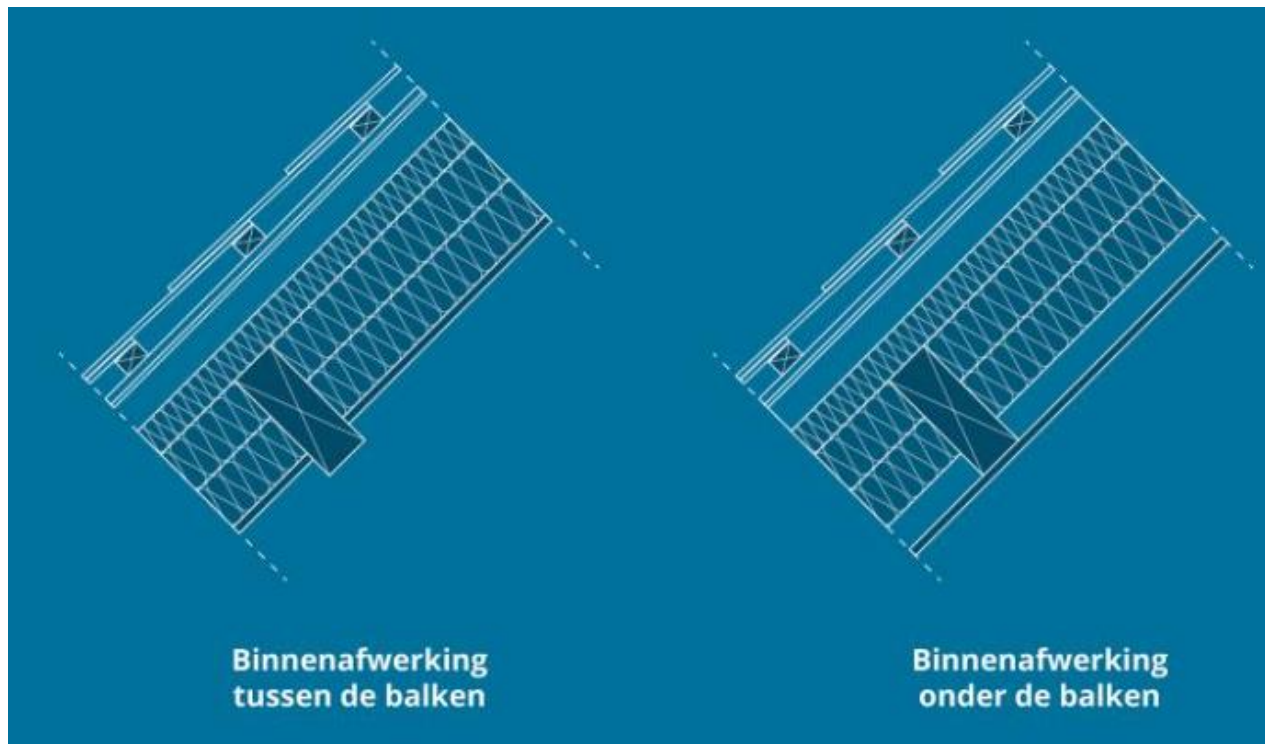
Gipsvezelplaat 10 mm
≈ 11,5 kg/m²

Enkele gipsplaat 9,5 mm
≈ 7,5 kg/m²

Licht dak - massa-veer-massa (MVM)

- Optimalisering van de binnenmassa
 - Continue plaatsing van de binnenaafwerking

Bron: Leefmilieu Brussel

Licht dak - massa-veer-massa (MVM)

- Enkele ordes van grootte

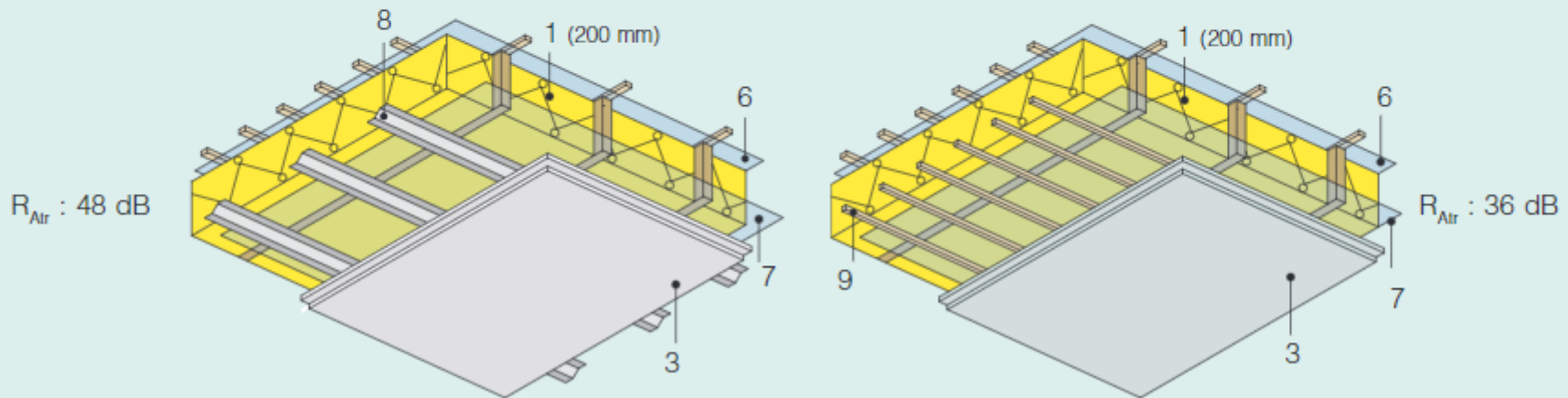
LEGENDE

1. Akoestisch absorberend thermisch-isolatiemateriaal
2. Niet-akoestisch absorberend thermisch-isolatiemateriaal
3. Gipsplaat van 12,5 mm dik (al dan niet dubbel geplaatst)
4. WBP (*Weather and Boil Proof*) multiplex platen
5. OSB
6. Onderdak (indien nodig)

7. Lucht- en dampscherm op OSB
8. Veerregels
9. Houten regelwerk
10. Spaanplaat

(*) De thermische weerstand van deze laag moet steeds kleiner zijn dan de helft van de weerstand van laag 2. Zie WTCB-Dossier 4/2008, katern 10.

TRADITIONELE CONSTRUCTIES EN GEÏNDUSTRIELSEERDE-SPANTENDAKEN :

Bron: Buildwise

Licht dak - massa-veer-massa (MVM)

- Enkele ordes van grootte

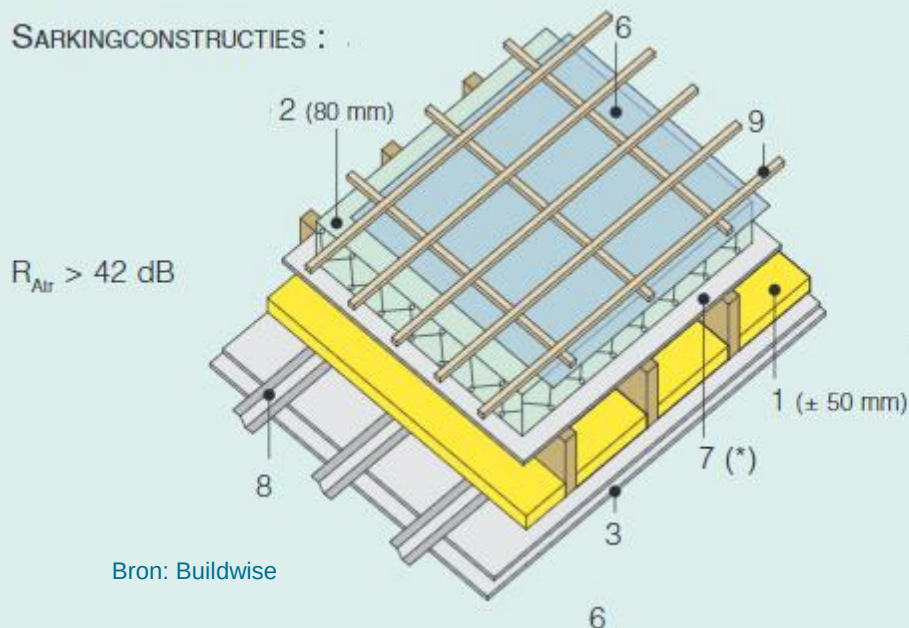
LEGENDE

1. Akoestisch absorberend thermisch-isolatiemateriaal
2. Niet-akoestisch absorberend thermisch-isolatiemateriaal
3. Gipsplaat van 12,5 mm dik (al dan niet dubbel geplaatst)
4. WBP (*Weather and Boil Proof*) multiplex platen
5. OSB
6. Onderdak (indien nodig)

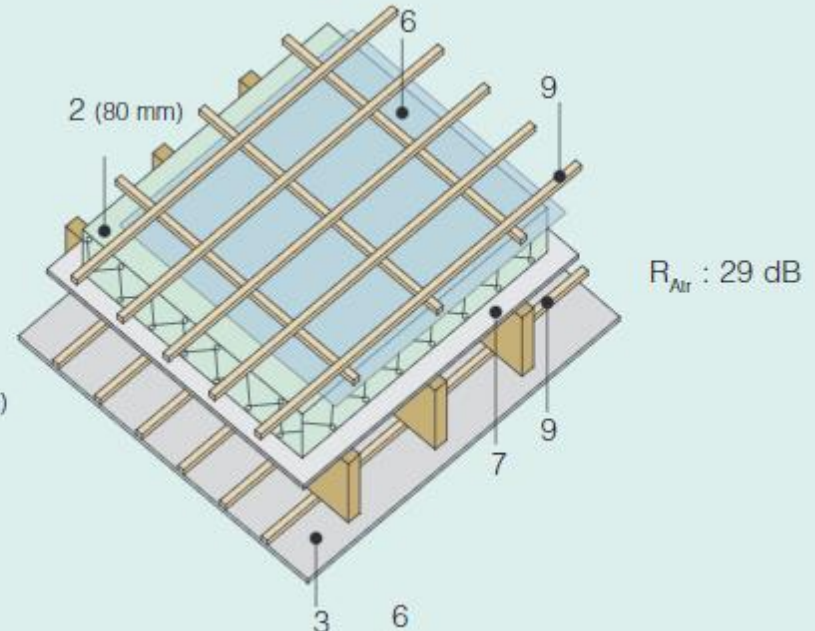
7. Lucht- en dampscherm op OSB
8. Veerregels
9. Houten regelwerk
10. Spaanplaat

(*) De thermische weerstand van deze laag moet steeds kleiner zijn dan de helft van de weerstand van laag 2. Zie WTCB-Dossier 4/2008, katern 10.

SARKINGCONSTRUCTIES :

Bron: Buildwise

Licht dak - massa-veer-massa (MVM)

- Enkele ordes van grootte

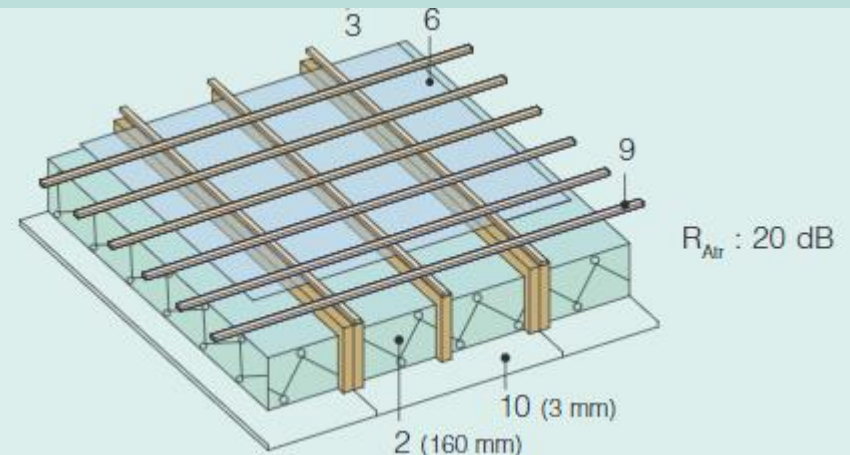
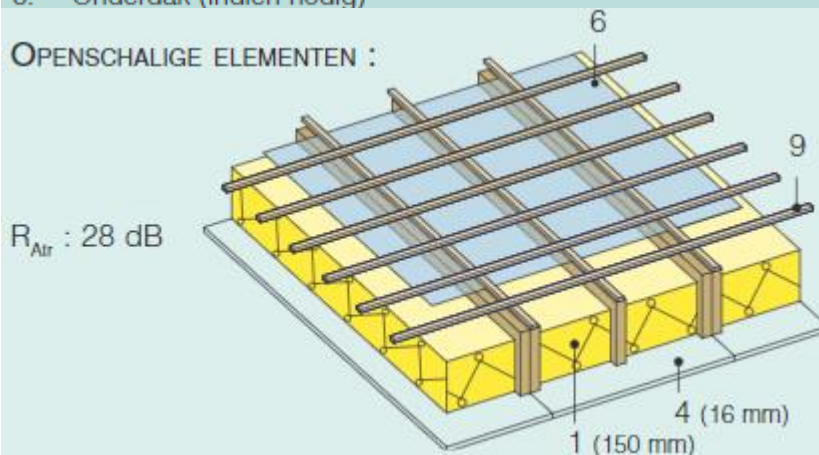
LEGENDE

1. Akoestisch absorberend thermisch-isolatiemateriaal
2. Niet-akoestisch absorberend thermisch-isolatiemateriaal
3. Gipsplaat van 12,5 mm dik (al dan niet dubbel geplaatst)
4. WBP (*Weather and Boil Proof*) multiplex platen
5. OSB
6. Onderdak (indien nodig)

7. Lucht- en damp scherm op OSB
8. Veerregels
9. Houten regelwerk
10. Spaanplaat

(*) De thermische weerstand van deze laag moet steeds kleiner zijn dan de helft van de weerstand van laag 2. Zie WTCB-Dossier 4/2008, katern 10.

OPENSCHALIGE ELEMENTEN :

Bron: Buildwise

Licht dak - massa-veer-massa (MVM)

- Enkele ordes van grootte

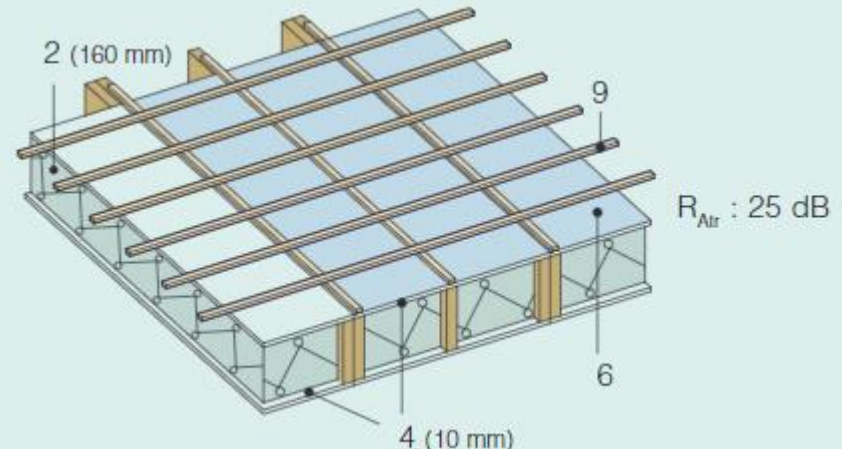
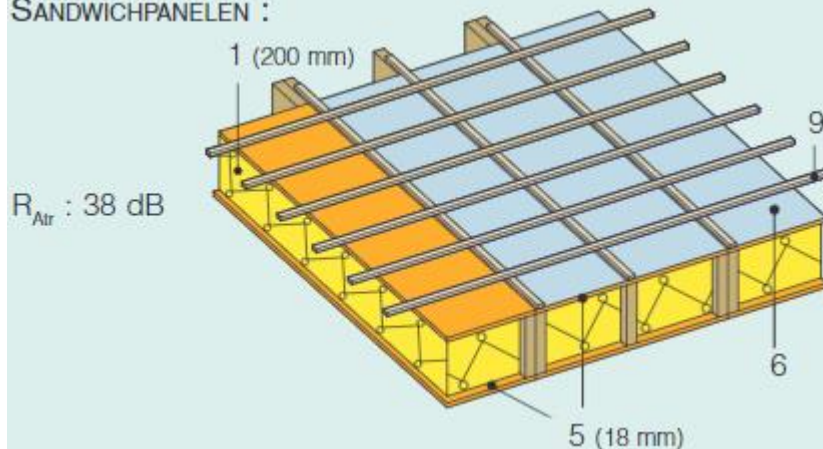
LEGENDE

1. Akoestisch absorberend thermisch-isolatiemateriaal
2. Niet-akoestisch absorberend thermisch-isolatiemateriaal
3. Gipsplaat van 12,5 mm dik (al dan niet dubbel geplaatst)
4. WBP (*Weather and Boil Proof*) multiplex platen
5. OSB
6. Onderdak (indien nodig)

7. Lucht- en damp scherm op OSB
8. Veerregels
9. Houten regelwerk
10. Spaanplaat

(*) De thermische weerstand van deze laag moet steeds kleiner zijn dan de helft van de weerstand van laag 2. Zie WTCB-Dossier 4/2008, katern 10.

SANDWICHPANELEN :

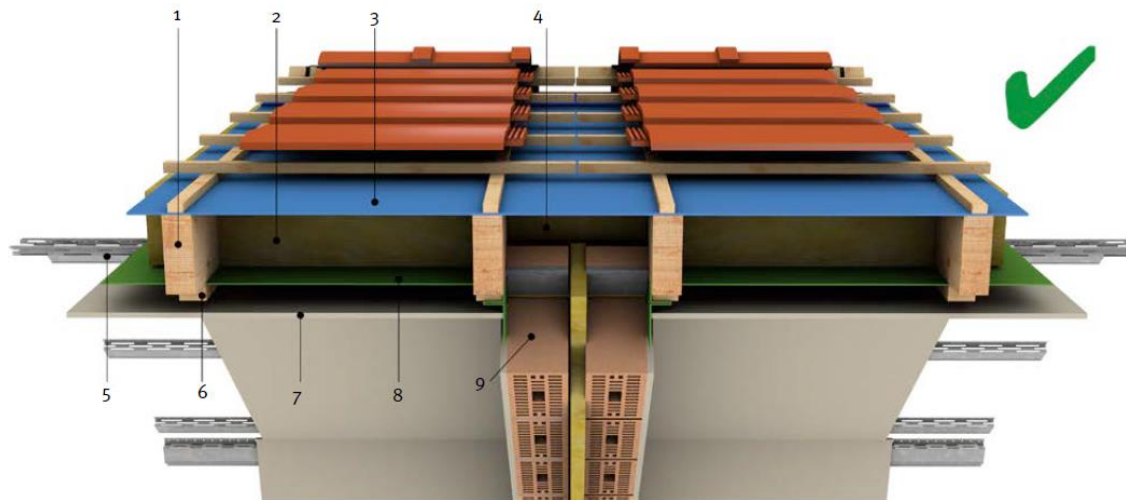

Bron: Buildwise

Licht dak - massa-veer-massa (MVM)

- ▶ Gemene muren, verbinding tussen twee ruimten
 - Zijdelingse overdracht vermijden
 - Aandachtspunten: positie van de structurele elementen, aard van de isolatie

1. Keper
2. Minerale wol of gelijkwaardig (cellulose, houtvezel ...)
3. Onderdakfolie

4. Rotswol (brandeigenschappen)
5. Veerregel
6. Extra houten lat (bevestiging luchtdichtheidsfolie)

7. Gipsplaat
8. Luchtdichtheidsfolie
9. Gemetste deelwanden

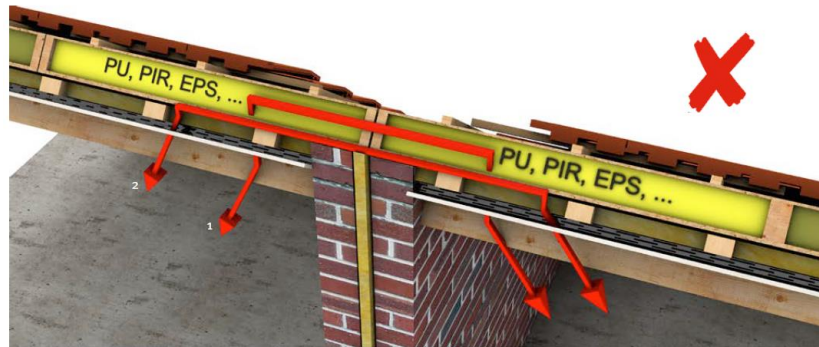
Bron: Buildwise

Afb. 34 Omloopgeluid bij een correcte uitvoering van de aansluiting met de dakconstructie: door kepers of spanten tegen de deelwanden te plaatsen, wordt het omloopgeluid verwaarloosbaar.

Licht dak - massa-veer-massa (MVM)

- Gemene muren, verbinding tussen twee ruimten
 - Zijdelingse overdracht vermijden
 - Aandachtspunten: positie van de structurele elementen, aard van de isolatie

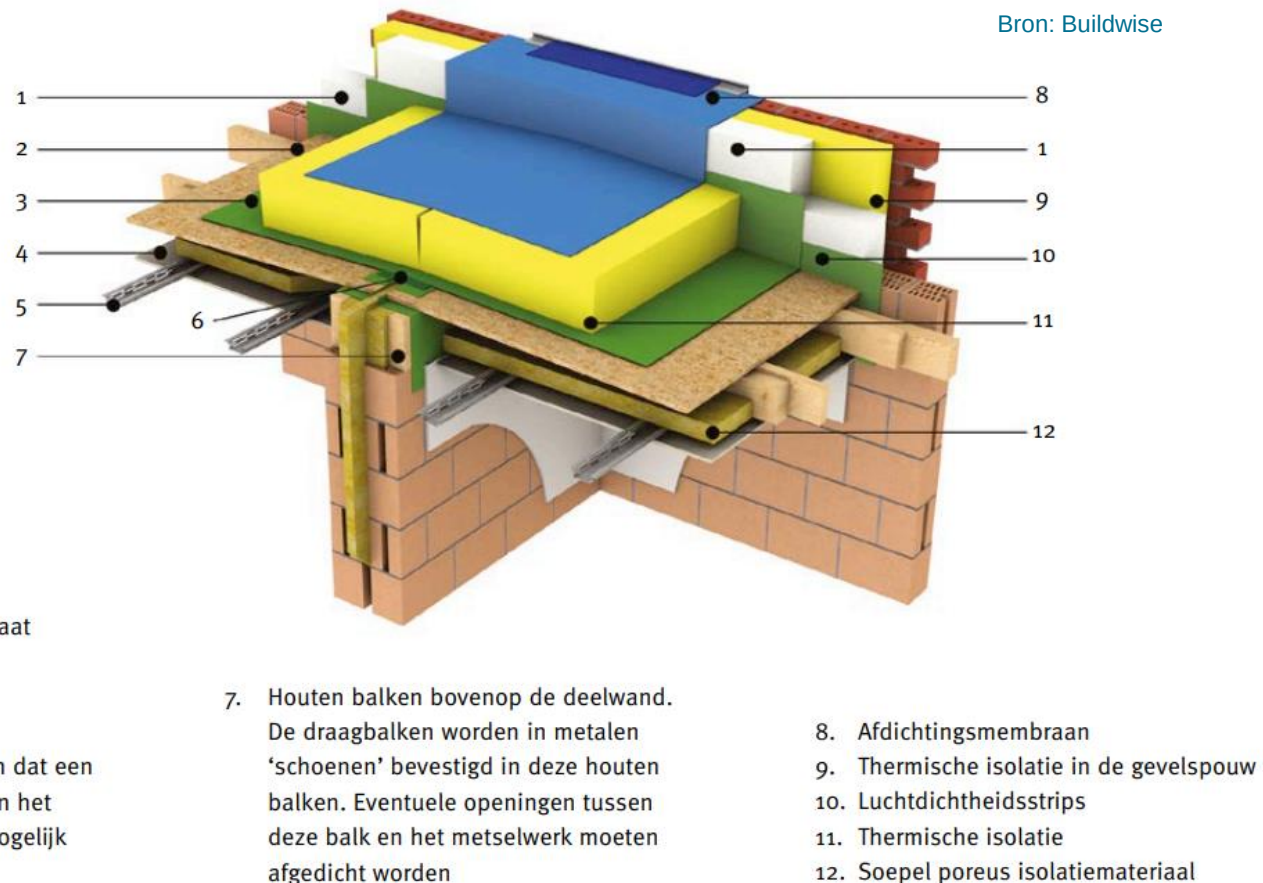

Bron: Buildwise

Licht dak - massa-veer-massa (MVM)

- ▶ Aandachtspunt: zijdelingse overdracht vermijden
 - Gemene muren

Zwaar dak

- ▶ Optimalisering
 - De oppervlaktemassa van het structurele element vergroten
 - Een 'massa-veer-massa'-effect (MVM) creëren

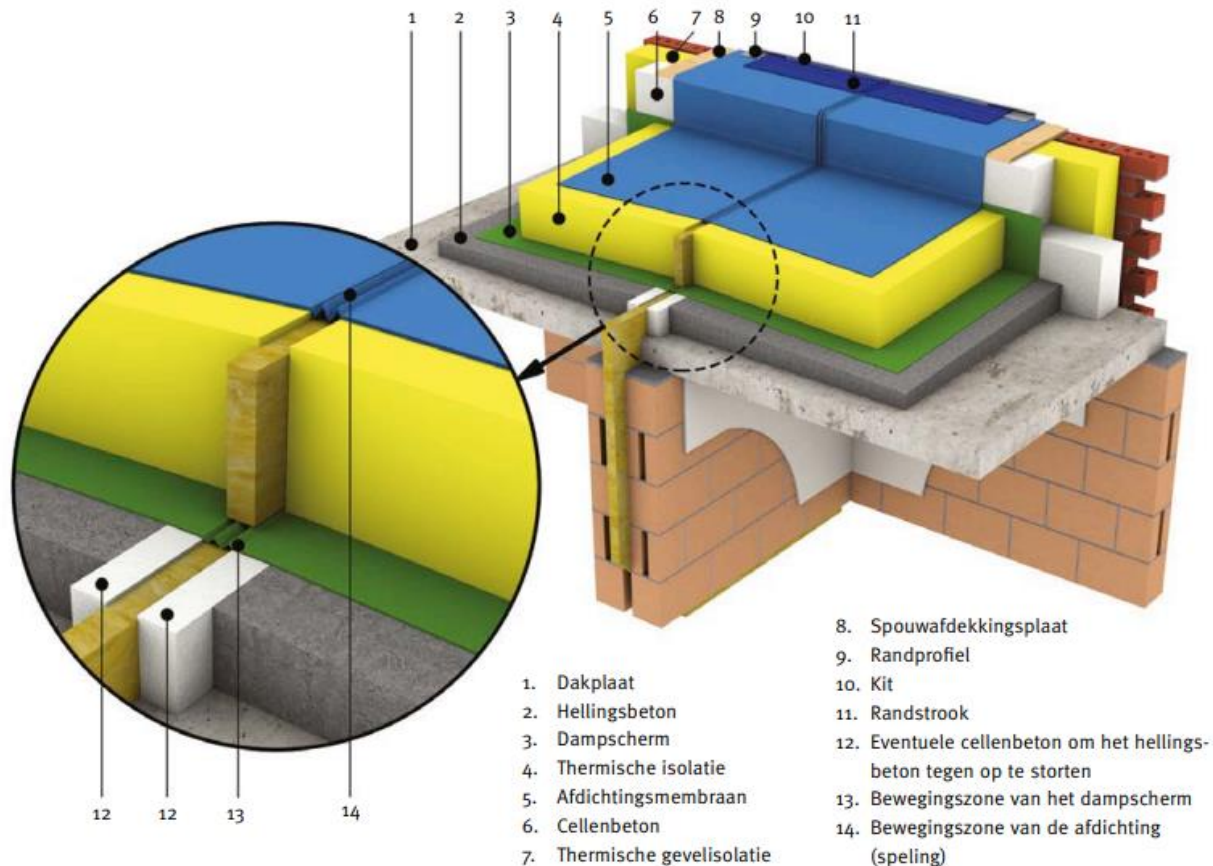
Bovenaan: geluidsisolatie + ballast (grind, groendak)

Onderaan: akoestisch verlaagd plafond (/!\ waterdampdiffusie)

Zwaar dak

- Aandachtspunt: zijdelingse overdracht vermijden
 - Gemene muren

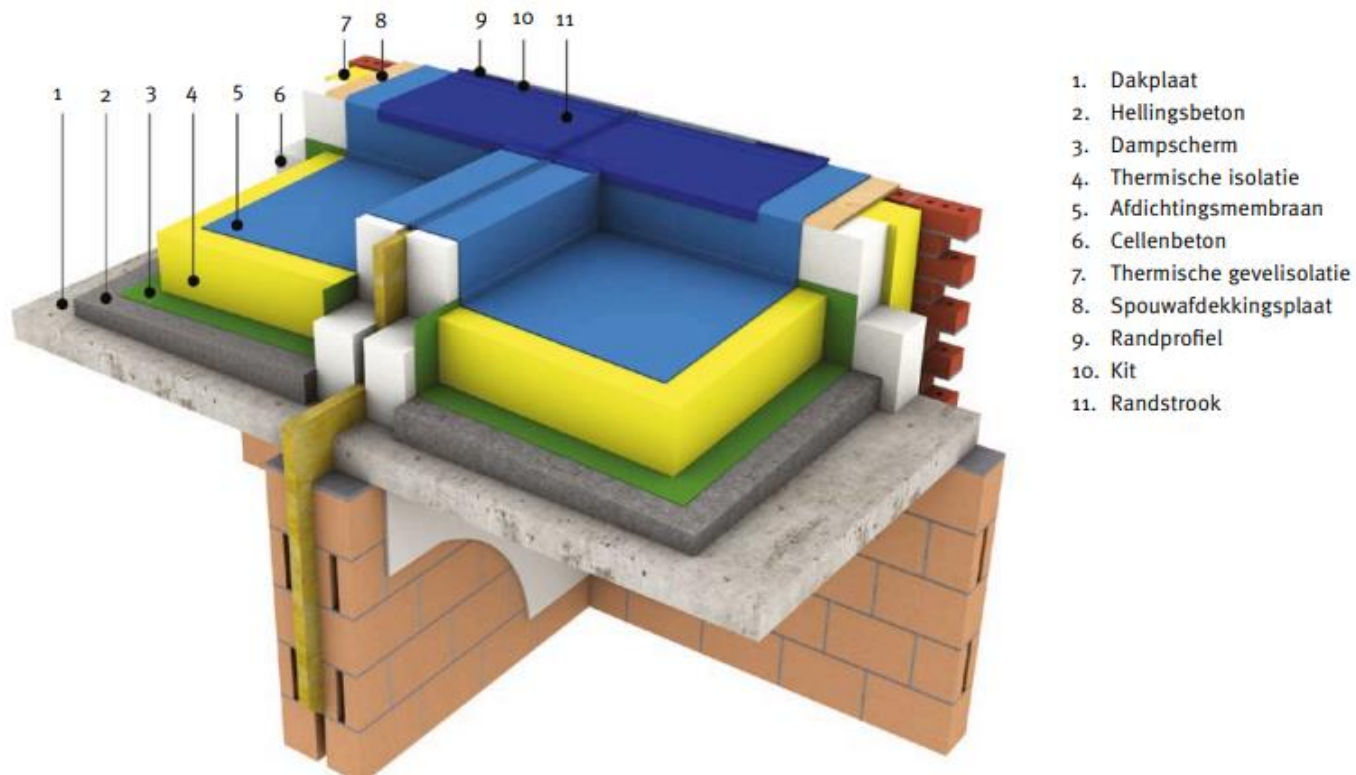

Bron: Buildwise

Zwaar dak

- ▶ Aandachtspunt: zijdelingse overdracht vermijden
 - Gemene muren

Bron: Buildwise

Welke bronnen voor een dak?

- ▶ Contactgeluid van de regen
 - Wekdrempel van een slapende persoon
 $L_{IA} = 50$ dB
 - Dakvensters: aandacht schenken aan de selectie van de beglazing (gelaagde beglazing verbeterd PVB/hars), bescherming via koepel, buitenluik

Bron: Velux

Dôme de protection			
□ Acrylique			
□ Transparent			
□ Opalin			
g	0,53	0,20	EN 1873
τ_V	0,72	0,25	EN 1873
LIA	48 dB		EN ISO 140-18
ou			
□ Polycarbonate - fixé avec des visse de sécurité			
□ Transparent			
□ Opalin			
g	0,50	0,23	EN 1873
τ_V	0,70	0,26	EN 1873
LIA	51 dB		EN ISO 140-18

Welke bronnen voor een dak?

- ▶ Contactgeluid van de regen
 - Wekdrempel van een slapende persoon
 $L_{IA} = 50 \text{ dB}$
 - Dak met sandwichpanelen.
/!\ De technische specificaties raadplegen
Het gebruik van soepele en absorberende isolatie alsook
zware binnenaafwerkingen verkiezen

Bron: Arcelor

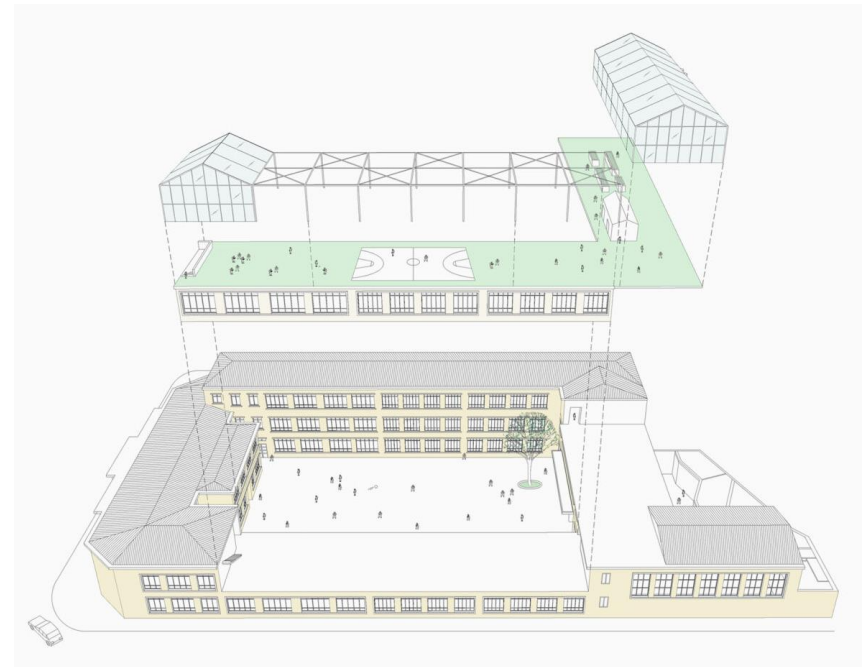
Welke bronnen voor een dak?

- Toegankelijke daken: sportterrein, speelplaats, parking...

⇒ **De circulatiezone akoestisch afscheiden d.m.v. een aangepaste geluiddempende laag**

Bron: Tezuka Architects

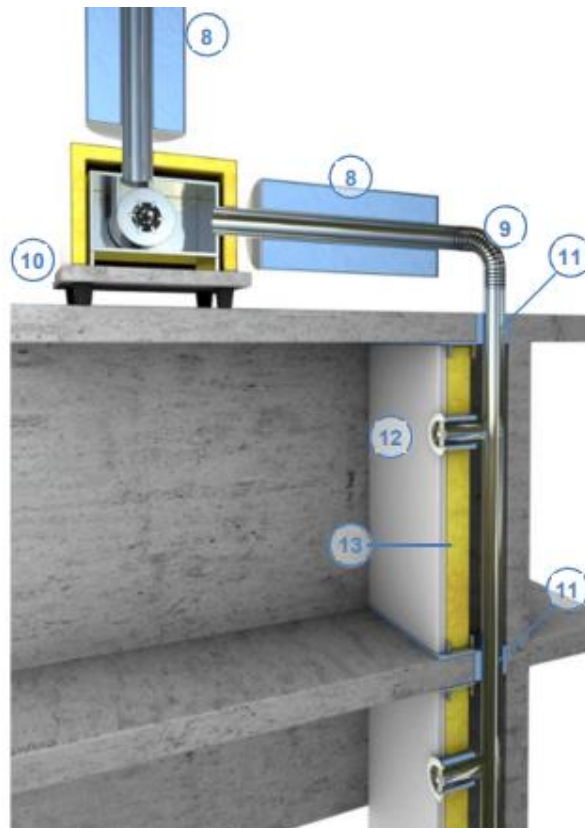

Bron: LOW architecten

Technische installaties

- Contactgeluiden: scheiden
- Luchtgeluiden: absorberen en verzwakken

- 8. Silencieux ou manchon acoustique
- 9. Manchon flexible
- 10. Socle antivibratile
- 11. Colmatage souple
- 12. Bouche silencieuse
- 13. Gaine isolée

Bron: Leefmilieu Brussel

Figure 52 : Silencieux
(© Systemair)

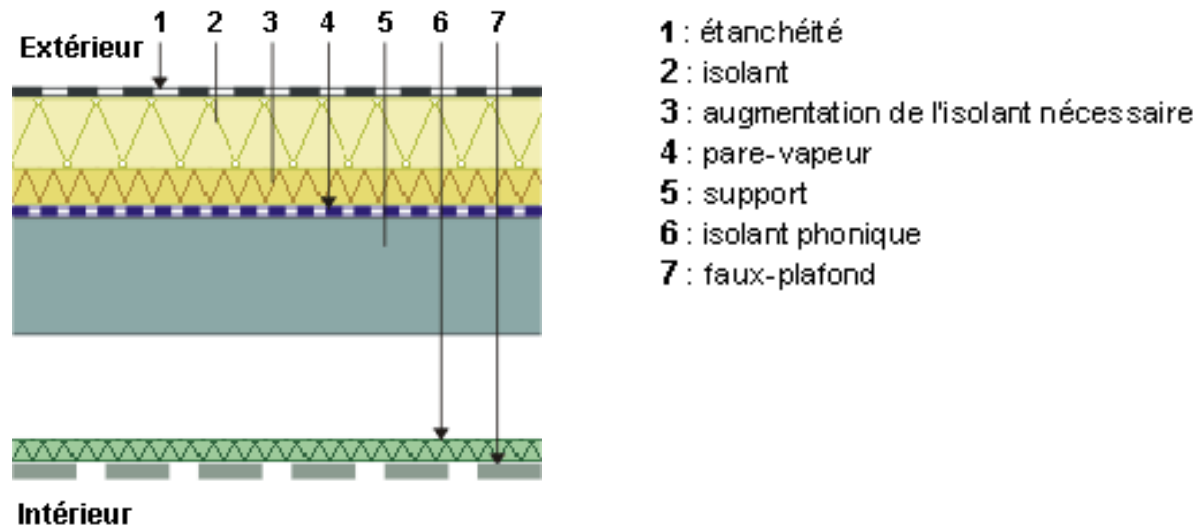

Figure 53 : Ressort
antivibratile

Compatibiliteit met de thermische isolatie

- ▶ Plat dak
 - Zo dun mogelijke geluidsisolatie
 - Ervoor zorgen dat het dauwpunt zich boven het dampscherm bevindt
- Indien nodig een extra isolatielaag aanbrengen aan de buitenkant

Bron: Energie +

► Twee grote basisprincipes van de geluidsisolatie:

- Massief dak: massa wet
- Licht dak: massa-veer-massa

De doeltreffendheid neemt toe...

...naarmate de afstand tussen de massa's groter wordt

... als een grote veer bestaande uit absorberende vezelachtige isolatie voorzien is

... naarmate de massa's groter worden (→ keuze van de binnenafwerking, van het onderdak)

► De zijdelingse geluidsoverdracht (gemene muren, tussen twee ruimten, ...) mag niet worden vergeten

Gids Duurzame Gebouwen

<https://www.gidsduurzamegebouwen.brussels/>

- ▶ Dossier I [Het akoestisch comfort verzekeren](#)
- ▶ Voorziening I [Akoestiek van daken](#)
- ▶ Voorziening I [Technische installaties](#)

Websites

- ▶ Leefmilieu Brussel – [Technisch rapport geluid](#)
- ▶ Homegrade – [Geluidsisolatie van een Brussels huis verdeeld in appartementen](#)
- ▶ [Lignumdata](#) – database wandsamenstellingen

Artikels

- ▶ Buildwise, TV 251 – 2014: Thermische isolatie van hellende daken.
- ▶ Buildwise, TV 280 – 2022: Het platte dak.
- ▶ Buildwise, TV 281 – 2022: Akoestische isolatie tussen woningen.

Manuel Van Damme

Acoustical Expert

Build Silence

www.buildsilence.be

✉ mvd@buildsilence.be

MERCI POUR VOTRE ATTENTION

